

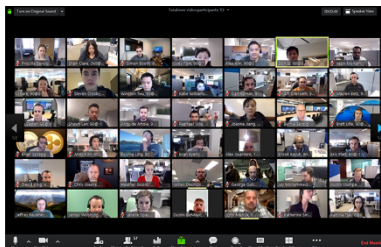
Rabbi Jay & Ilana Kelman

Rabbi Dr. Benny Lau

Rabbi Adam Mintz

The Narrative of Sefer Tehillim According to the Contextual Interpretation

Online syllabus of 30 lectures

www.tehillim.org.il

Beni Gesundheit

Beni.gesundheit@tehillim.org.il

Ariye Bar Tov, Susan Suna, Audrey Samuel

The Narrative of Sefer Tehillim

Lecture #1

- Introduction to Contextual Interpretation of the Book of Tehillim
- Goals & syllabus of the 929 online course
- Tehillim 1-2 as a Prologue
- Structure of Book I (1-41) → see lecture #2

מדרש תהלים (מזמור ג):

מְזֻמָּר לְדָוִד בְּבִרְחוֹ [מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ]

- זהו שאמר הכתוב 'לא ידע אנוש עֲרֵכָה' [ולא תמצא בארץ החיים] (איוב כ"ח יג): אמר ר' אלעזר: לא ניתנו פרשיותיה של תורה על הסדר, שאם ניתנו על הסדר, כל מי שהוא קורא בהם - **היה יכול להחיות מתים, ולעשות מופתים**,³ לכך נתעלמה סדורה של תורה; והוא גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר 'ומי כמוני יקרא ויגידה ויעֲרֵכָה לי...' (ישעיה מ"ד, ז);
- ר' יעקב בשם ר' אחא אמר: למה נסמכה פרשת גוג ומגוג לפרשת אבשלום, לומר לך שקשה הבן הרע לאביו יותר ממלחמות גוג ומגוג;
- ר' יהושע בן לוי ביקש לישב על הספר הזה,⁴ יצאת בת קול ואמרה: אל תפיחי את הישן;
- ר' ישמעאל בקש לישב על הספר הזה לפני רבו, אמר: פרשיותיה של תורה על הסדר כתיב 'סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בְּאֶמֶת וַיִּשָּׂר' (תהלים קי"א, ח).

ספר תהלים כספר !

Contextual Interpretation of the Psalter

	Erich Zenger (1939-2010)	
Frank-Lothar Hossfeld (1942-2015)		

ספר תהלים כספר
מבנה ומשמעות על פי
הפרשנות ההקשרית

ALHATORAH.ORG

ספר תהלים -
פרשנותו והוראתו

Narrative of Sefer Tehillim

Book V

Book IV

Book III

Book II

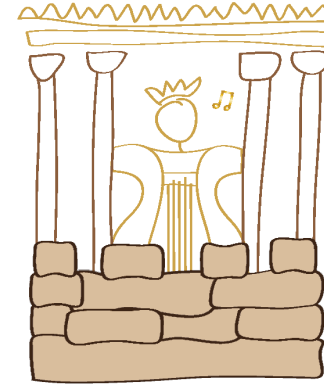
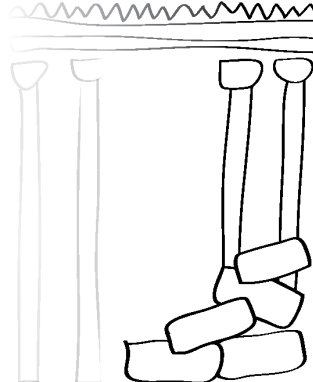
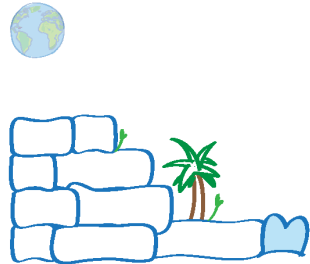
Book I

Revival

Rehabilitation

Destruction

King David's teaching & Life

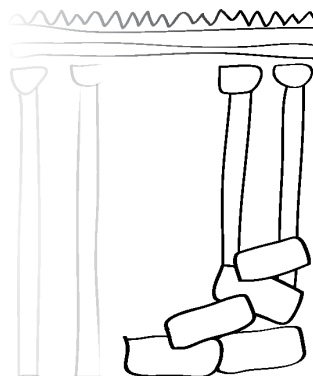
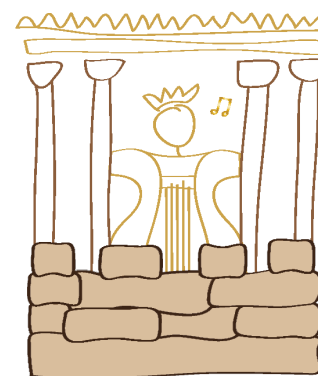

Tamar Guttman
תמר גוטמן

הושע ג', ה: אחר יִשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְקִשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם
וְאֵת דָּוִד מֶלֶכְכֶּם וּפְחָדוֹ אֶל ה' וְאֵל טוֹבוֹ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים:

אִיכָה ה', כב: הַשִּׁיבֵנו ה' אֵלֶיךָ וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יְמִינוּ כְּקֶדֶם:

דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֵי וְקַיִם (ראש השנה כ"ה ע"א)

Book V**Book IV****Book III****Book II****Book I****Revival****Rehabilitation****Destruction****King David's teaching & Life****Book 5****Book 4****Book 3****Book 2****Book 1**

The return to Zion and the restoration of the kingdom of the House of David (Ps 108-110, 138-145) with songs of praise and thanksgiving (the Egyptian Hallel, the Great Hallel); David praises God and invites the whole world to praise God together with him in rebuilt Jerusalem (Ps 145-150).

Jerusalem is rebuilt from scratch, David returns to her with the Torah and harp (Ps 108, 3). His praise is heard all over the world – 'Each soul will praise God, Hallelu-yah'.

The prayer of Moses during crisis, the rehabilitation of Israel in the Diaspora; Acceptance of the Kingdom of the God of nations in the psalms of "God is King" (Ps 93, 97, 99), the return of the Kingdom of David and the rebuilding of Jerusalem (Ps 101, 102) with a prayer for the return to Zion (Ps 106, 47).

The Torah of Moshe as part of the building of Jerusalem – the righteous flourishes like the palm tree (Ps 92, 13). The return of Zion from all over the world with the acceptance of the Kingdom of God by all the nations of the world.

The poets of the Temple, Asaf and the sons of Korach, continue to pray for closeness to God (Ps 73) and for God's compassion despite troubles from enemies, the exile of Israel and the destruction. The kingdom of the House of David exists in the memories and in the prayers for the future to come.

The Temple and Jerusalem (left) may be destroyed, but the vision and closeness to the Temple remain (right).

The poets of the Temple, the sons of Korach and Asaf, long for Zion and the Temple. The second collection l'David (Ps 51-Ps 72) opens with David's response after his sin with Bat Sheva and ends with a prayer for the success of the complete kingdom in the future.

David as a harp (Ps 58 v9) in the Temple accompanies the poets in their song and the Cohanim in their Temple service. The priestly crown with the crown of royalty.

The poet's moral and religious teachings, coping with evil, good virtues of people and closeness to God. (Almost) all the Tehillim are attributed to David. The psalmist wishes to internalize the teachings of the divine Torah (Ps 1 v2 - 40 v9).

David and his arms as a Torah scroll, as the opening of the Book of Tehillim (Ps 1) with the walls of Jerusalem in the background (Ps 2). The crown of Torah with the crown of royalty.

דוד המלך יחדש את מלכות בית דוד ויחזיר עטרה ליושנה

ישעיהו ט"ז,ה: והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת באהל **דוד** שפט ודרש משפט ומהר צדק:

ירמיהו ל"ג, יד: הנה ימים באים נאם ה' והקמתי את הדבר הטוב אשר דברתי אל בית ישראל ועל בית יהודה: בימים ההם ובעת ההיא אצמיח **לדוד** צמח צדקה ועשה משפט וצדקה בארץ: בימים ההם תושע יהודה וירושלם תשכון לבטח וזה אשר יקרא לה ה' צדקנו: כי כה אמר ה' לא יכרת **לדוד** איש ישב על כסא בית ישראל:

יחזקאל ל"ד, כג-כד: והקמתי עליהם רעה אחד ורעה אתהן את **עבדי דויד** הוא ירעה אתם והוא יהיה להן לרעה: ואני ה' אהיה להם לאלהים **ועבדי דוד** נשיא בתוכם אני ה' דברתי:

יחזקאל ל"ז, כד: **ועבדי דוד** מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם: וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם **ודוד עבדי** נשיא להם לעולם: וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרביתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם:

הושע ג', ה: אחר ישבו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת **דוד** מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים:

עמוס ט', יא: ביום ההוא אקים את סכת **דויד** הנפלת וגדרתי את פרציהן והרסתיו אקים ובניתיה כימי עולם: למען יירשו את שארית אדום וכל הגוים אשר נקרא שמי עליהם נאם

דוד המלך יחדש את מלכות בית דוד ויחזיר עטרה ליושנה

בימי **שיבת ציון** (תהלים קכ"ו)

זכריה י"ב, ח-י: **בַּיּוֹם הַהוּא יִגַן ה' בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִד**
וּבֵית דָּוִד כְּאַלְהֵימ כְּמִלְאָךְ ה' לִפְנֵיהֶם: וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבִיקֶשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַגּוֹיִם
הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלַם: וְשִׁפְכְתִי עַל בֵּית דָּוִד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם רוּחַ חַן וְתַחֲנוּנִים...

שיבת ציון

עזרא ג', י: וַיִּסְדּוּ הַבְּנִיִם אֶת הַיְכָל ה' וַיַּעֲמִידוּ הַכֹּהֲנִים מְלַבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת
וְהַלּוּיִם בְּנֵי אֶסָף בְּמִצְלֹתֵימ לְהַלֵּל אֶת ה' עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲנוּ
בְּהַלֵּל וּבַהוֹדֹת לַה' כִּי טוֹב כִּי לַעֲוֹלָם חֲסִדוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעַם הֲרִיעוּ
תְרוּעָה גְדוֹלָה בְּהַלֵּל לַה' עַל הוֹסֵד בֵּית ה':

נחמיה י"ב, כד: וְרֵאשֵׁי הַלּוּיִם חֲשִׁבְיָה שְׂרָבְיָה וַיִּשׁוּעַ בֶּן קַדְמִיָּאל וְאַחֵיהֶם
לְנַגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת בְּמִצּוֹת דָּוִד אִישׁ הָאֱלֹהִים מִשְׁמֶר לְעִמַּת מִשְׁמֶר:

נחמיה י"ב, לו-לז: וְאַחֵיו שְׁמַעְיָה וְעִזְרָאֵל מְלָלִי גְלָלִי מְעִי נְתַנְאֵל וַיהוּדָה חֲנָנִי
בְּכָלִי שִׁיר דָּוִד אִישׁ הָאֱלֹהִים וְעִזְרָאֵל הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם: וְעַל שַׁעַר הָעֵיִן וְנַגְדָּם עָלוּ
עַל מַעְלוֹת עִיר דָּוִד בְּמַעְלָה לַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִד וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם מִזְרָח:

ספר חמישי – דוד הנבואי האגדי (ק"ח) כהמשך לדוד ההיסטורי (נ"ז-ס')

עזרא ג', י: ויסדו הבנים את היכל ה' ויעמידו הפהנים מלבשים בחצצרות
והלויים בני אסף במצלתים להלל את ה' על ידי דויד מלך ישראל: ויענו
בהלל ובהודת לה' כי טוב כי לעולם חסדו על ישראל וכל העם הריעו
תרועה גדולה בהלל לה' על הוסד בית ה':

5 mizmorim/week
acc/t plan of 929

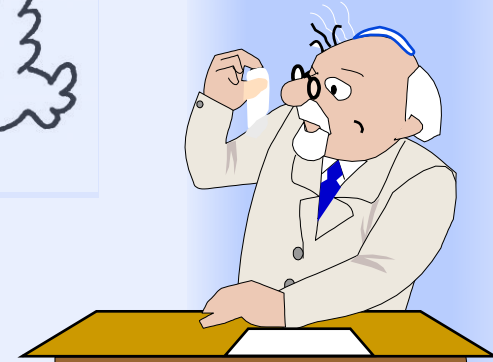
of
lecture

Syllabus of 30 lectures (zoom, life, save on www.tehillim.org.il)

5	1	Introduction Contextual Interpretation of the Book of Tehilim
10	2	<u>The structure & story of Book I (1-41) - Tehilim 1-2 as prologue</u>
15	3	Cycle I (Tehilim 3-14) - reading Tehilim 8
20	4	Tehilim 18 and Shmuel II 22
25	5	Cycle II (Tehilim 15-24)
30	6	Cycle III (Tehilim 25-34)
35	7	Cycle IV (Tehilim 35-41)
40	8	Tehilim 40 and its intertextuality
45	9	<u>Structure & Story of Book II-III</u>
50	10	Tehilim 42-43
55	11	Overview Tehilim 51-72
60	12	Tehilim 51
65	13	Tehilim 72
70	14	Asaf collection (50, 73-83) Tehilim 73
75	15	2nd Bnei Korach collection (84-88)
80	16	<u>Structure & Story of Book IV</u>
85	17	Tehilim 90
90	18	Tehilim 92
95	19	Tehilim 95-100
100	20	Tehilim 102
105	21	Tehilim 105-107 - transition from Book IV-V
110	22	<u>Structure & Story of Book V</u>
115	23	Tehilim 107 - structure & context
120	24	Tehilim 111-112, comparison to Tehilim 1-119
125	25	Egyptian Hallel (113-118) and the Great Hallel (135-136)
130	26	Tehilim 119 - structure and context
135	27	Tehilim 120-134 shirei hamaalot: structure & story
140	28	Tehilim 137 and the last Psalter of David (138-145)
145	29	Tehilim 145 and Pesukei deZimra (146-150)
150	30	Summary - Tehilim as a religious journey

מזמור אי-ק"נ

ספר תהלים -
פרשנותו והוראתו

30 lectures

Online

www.tehillim.org.il

חלוקת המזמור ושירשורים פנימיים

Text

מזמור א'

א	אֲשֶׁרִי הָאִישׁ	אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רָשָׁעִים
ב	וּבְדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא עָמַד	וּבְמוֹשֵׁב לְצִים לֹא יָשָׁב:
ג	כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ	וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה:
ד	וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלִגֵי מַיִם	אֲשֶׁר פְּרִיּוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ
ה	וְעֵלְהוּ לֹא יִבּוֹל	וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:
ו	לֹא כֵן הָרָשָׁעִים	כִּי אִם כַּמֶּץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ:
ז	עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רָשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט	וְחֲטָאִים בְּעֵדַת צְדִיקִים:
ח	כִּי יוֹדַע ה' דָּרֶךְ צְדִיקִים	וְדָרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאבֵד:

הצדיק והצלחתו
הרשעים וכישלונם
גורל הצדיק והרשע

קשרים עם ספרים אחרים

דברים ל"ג, כט: אֲשֶׁרִיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ בְּה' מִגֵּן עֶזְרֶךָ	א', א: אֲשֶׁרִי הָאִישׁ... ג', ד.ט: וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעֵדִי... לה' הַיְשׁוּעָה עַל עַמְךָ בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה
יהושע א', ח: לֹא יְמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה... לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכְּתוּב בּוֹ כִּי אִזְ תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ	א', ב-ג.ו: כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה... וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ... כִּי יוֹדַע ה' דָּרֶךְ צְדִיקִים
ירמיה י"ז, ח-ז: בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בֵּה' וְהָיָה מִבְּטָחוֹ: וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יִבֹּא חֹם וְהָיָה עֵלְהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצָּרֶת לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרִי:	א', ג: וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלִגֵי מַיִם אֲשֶׁר פְּרִיּוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֵלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ: מ', ה: אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר שֵׁם ה' מִבְּטָחוֹ...
זחוקאל מ"ז, יב: וְעַל הַנְּחַל יַעֲלֶה עַל שִׁפְתוֹ מִזְּהָ וּמִזְּהָ כָל עֵץ מֵאֲכָל לֹא יִבּוֹל עֵלְהוּ וְלֹא יִתֵּם פְּרִיּוֹ לְחֻדְשָׁיו יִבְכֹּר כִּי מִמִּיּוֹ מִן הַמִּקְדָּשׁ הַמָּא יוֹצֵאִים וְהָיָה פְּרִיּוֹ לְמֵאֲכָל וְעֵלְהוּ לְתַרְפָּה	א', ג: וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלִגֵי מַיִם אֲשֶׁר פְּרִיּוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֵלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:

סמיכות המזמור בספר תהלים

מ', ח-ט: מ"א, יב: אִזְ אִמְרַתִּי הִנֵּה בְּאֵתִי בְּמַגִּלַת סֵפֶר כְּתוּב עֲלַי: לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֵלֵּי הִי חִפְצָתִי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מַעֲי... בְּזֹאת יִדְעַתִּי כִּי חִפְצָתִי בִּי	א', ב: כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה
מ', ה: מ"א, ב: אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר שֵׁם ה' מִבְּטָחוֹ... אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל	א', א: ב', יב: אֲשֶׁרִי הָאִישׁ... אֲשֶׁרִי כָּל חוֹסֵי בוּ:
ק"ב, א: הַלְלִיָּהּ אֲשֶׁרִי אִישׁ יִרְאֵ אֶת ה'... תֵּאֲזוּת רָשָׁעִים תֵּאבֵד:	א', א.ו: אֲשֶׁרִי הָאִישׁ... צְדִיקִים וְדָרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאבֵד:

Inter-textuality

בן עזאי היה יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו אמרו ליה שמא בסדרי מרכבה אתה עוסק אמר להן לאו אלא מחריז דברי תורה לנביאים ונביאים לכתובים ודברי תורה שמחין כיום נתינתן בסיני עיקר נתינתן באש ניתנו הה"ד: 'וְהָרָה בְּעֵר בְּאֵשׁ' (דברים ד', יא) (ויקרא רבה ט"ז, ד; ירושלמי מסכת חגיגה ב)

Con-textuality

Tehillim 1-2

תורה (א') ומלכות (ב') - הפתיח של ספר תהלים

ברכות ט' ע"ב - י' ע"א: 'אַשְׁרֵי הָאִישׁ' וְלִמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם' -

חדא פרשה היא דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן:

כל פרשה שהיתה חביבה על דוד,

פתח בה ב'אַשְׁרֵי' וסיים בה ב'אַשְׁרֵי';

פתח ב'אַשְׁרֵי' דכתיב: **'אַשְׁרֵי הָאִישׁ'** (א', ו),

וסיים ב'אַשְׁרֵי' דכתיב **'אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בּוֹ'** (ב', יב).

(תוספות שם)

קכב. כל פרשה שהיתה חביבה על דוד פתח בה ב"אשרי" וסיים ב"אשרי". ישנן פרשיות שמדברות רק על חלק עבודה ושלמות ידועה, אבל אינן מקיפות את כל השלמות האנושית. א"כ אין בהן לומר "אשרי" בתחילה ובסוף, כי אינן מקיפות את גבול כל האושר כ"א דבר חלקי. אבל כשהקיף בפרשה אחת את כל השלמות כולה, כפרשה זו שהקיף בה שלמות הפרטית והכללית, התחיל ב"אשרי" וסיים ב"אשרי". והנה כבר העירו תוס' שלא מצינו פרשיות אחרות מסיימות ופותחות ב"אשרי". ואולי הי' פותח ב"אשרי האיש", והי' מתאימו עם תוכן המזמור, וכן הי' מסיים ב"אשרי כל חוסי בו" או כיו"ב. אבל לא קבעו בספר, כ"א הי' מסמיכו בע"פ, ופרשה ראשונה ללמד על הכלל כולו יצאה.

א	אַשְׁרֵי הָאִישׁ	א	אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רָשָׁעִים
ב	וּבְדַרְךְ חֲטָאִים לֹא עָמַד	ב	וּבְמוֹשֵׁב לְצִדִּים לֹא יָשָׁב:
ג	כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ	ג	וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה:
ד	וְהָיָה כַעֲשֵׂי שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם	ד	אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ
ה	וְעָלְהוּ לֹא יָבּוּל	ה	וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:
ו	לֹא כֵן הַרְשָׁעִים	ו	כִּי אִם כַּמֶּץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ:
ז	עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רָשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט	ז	וְחֲטָאִים בְּעֵדַת צְדִיקִים:
ח	כִּי יוֹדַע ה' דֶּרֶךְ צְדִיקִים	ח	וְדֶרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאבֵד:

א	לִמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם	א	וְלֹא־מִי יִהְיֶה רִיק:
ב	יִתְיַצְבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ	ב	וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד
ג	עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ:	ג	וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵינוּ:
ד	נִבְנְתָה אֶת מוֹסְרוֹתֵינוּ	ד	יּוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק
ה	יּוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק	ה	אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ:
ו	אֲזַ יְדַבֵּר אֱלִינוּ בְּאִפּוֹ	ו	וּבְחִירוֹנוּ יִבְהַלְמוּ:
ז	וְאֲנִי נֹסַכְתִּי מַלְכִי	ז	עַל צִיּוֹן הָרַ קְדָשִׁי:
ח	אֲסַפְּרָה אֶל חַק	ח	ה' אָמַר אֵלַי
ט	בְּנֵי אֲתָה	ט	אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ:
י	שָׁאֵל מִמֶּנִּי	י	וְאַתָּה גוֹיִם נִחַלְתָּךְ:
יא	וְאַחֲזַתְךָ אֶפְסֵי אֶרֶץ:	יא	כְּכֹלִי יוֹצֵר תִּנְפְּצָם:
יב	תִּרְעַם בְּשִׁבְטֵי בְרָזֶל	יב	הוֹסְרוּ שִׁפְטֵי אֶרֶץ:
יג	וְעַתָּה מַלְכִים הַשְׁכִּילוּ	יג	וְגִילוּ בְרַעְדָּה:
יד	עַבְדוּ אֶת ה' בִּירְאָה	יד	פֶּן יֵאָנֹף וְתֵאבְדוּ דֶרֶךְ
טו	נִשְׁקוּ בַר	טו	אֲשֶׁרֵי כָּל חוֹסֵי בּוֹ:
טז	כִּי יִבְעַר כַּמְעַט אִפּוֹ	טז	

תורה (א') ומלכות (ב') - הפתיח של ספר תהלים

Location

Location

Location

תורה

מלכות

על פי פרשת המלך דברים י"ז, יח-יט: וְהָיָה כְּשִׁבְתוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לּוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מַלְפָּנָיו הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם: וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהָיו לְשָׁמֵר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם:

רמב"ם הל' מלכים י"א, ד: ואם יעמוד מלך מבית דוד **הוגה בתורה** ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה **וילחם מלחמות ה'** - הרי זה בחזקת שהוא משיח

א' א **אֲשֶׁרִי** הַאִישׁ
וּבְדֶרֶךְ חֲטָאִים לֹא עָמַד
ב' ב כי אם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ
ג ג וְהָיָה כְּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם
וְעָלָהּ לֹא יִבּוֹל
ד ד לֹא כֵן הַרְשָׁעִים
ה ה עַל כֵּן לֹא יִקְמוּ רָשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט
ו ו כי יוֹדַע ה' דֶּרֶךְ צְדִיקִים
אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רָשָׁעִים
וּבְמוֹשָׁב לְצִים לֹא יֵשֵׁב:
וּבְתוֹרַתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה:
אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ
וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:
כִּי אִם כַּמֶּץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ:
וְחֲטָאִים בְּעֵדַת צְדִיקִים:
וְדֶרֶךְ רָשָׁעִים תֵּאבֹד:

א' א לְמָה רָגַשׁוּ גוֹיִם
ב' ב יִתְיַצְבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ
עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ:
ג ג נִבְתָּקָה אֶת מוֹסְרוֹתַיִמוֹ
ד ד יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק
ה ה אֲז יִדְבַר אֱלִימוֹ בְּאִפּוֹ
ו ו וְאֲנִי נֹסַכְתִּי מַלְכִי
ז ז אֲסַפְּרָה אֶל חַק
ח ח בְּנִי אַתָּה
ט ט שְׂאֵל מִמֶּנִּי
י י וְאַחֲזַתְךָ אִפְסֵי אֶרֶץ:
יא יא תִּרְעַם בְּשִׁבְטֵי בְרָזֶל
יב יב וְעַתָּה מַלְכִים הַשְׁכִּילוּ
יג יג עֲבֹדוּ אֶת ה' בִּירְאָה
יד יד נִשְׁקוּ בַר
טו טו כִּי יִבְעַר כַּמְעַט אִפּוֹ
טז טז וְלֹאֲמַיִם יִהְיֶה רִיק:
יז יז וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד
יח יח וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבַתִּימוֹ:
יט יט אֲדַנִּי יִלְעַג לְמוֹ:
כ כ וּבְחִרוֹנוֹ יִבְהַלְמוּ:
כא כא עַל צִיּוֹן הָר קִדְשִׁי:
כב כב ה' אָמַר אֵלַי
כג כג אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ:
כד כד וְאַתָּנָה גוֹיִם נִחַלְתִּיךָ:
כה כה כְּכֹלִי יוֹצֵר תִּנְפְּצָם:
כו כו הוֹסְרוּ שְׁפָטֵי אֶרֶץ:
כז כז וְגִילוּ בְרַעְדָּה:
כח כח פֶּן יֵאָנֹף וְתֵאבְדוּ דֶּרֶךְ
כט כט **אֲשֶׁרִי** כָּל חוֹסֵי בוֹ:

San Rabinstein 2015 28 x 18 cm

א', ב-ג: כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה
יוֹמָם וּלְיָלֵלָה... וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַעֲלִיחַ:
מ', ח: ...בְּמַגִּילַת סֵפֶר כְּתוּב עָלַי

יהושע א', ח: לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ
וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלֵלָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל
הַכְּתוּב בּוֹ כִּי אַז תַּעֲלִיחַ אֶת דְּרֹכֶךָ וְאַז תִּשְׁכִּיל

But his delight is in the *Torah* of the LORD; and in His *Torah* he meditates day and night.

This book of the *Torah* shall not depart out of thy mouth, but thou *shalt meditate therein* day and night,

תורת משה

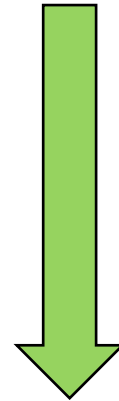
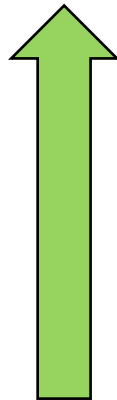
ומסירתו ליהושע תלמידו
"משה קיבל תורה מסיני
ומסרה ליהושע..." (מסכת אבות)

פתיחה של הנביאים

מלאכי ג', כב: זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה
עַבְדֵי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחָרֵב
עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

תורת המשורר -
על פי בחירתו
והתבוננותו

פתיחה של הכתובים

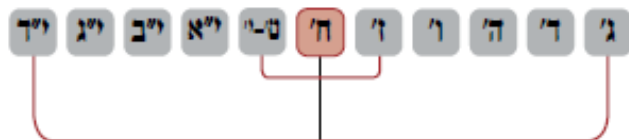

Inter-textuality

הפתיח לכל ספר תהלים (א'-ב'): ההצגה בתורה (א') והמלך בציון (ב')

א-ב

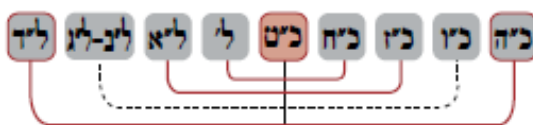
הטיבה א: למרות הרשע העוֹטֵף את המישרד ואת עם ישראל מסביב מציאותית וספרותית (ג'-ד') - כבוד האדם בדמות א-לקים עומדת במרכז (ח')

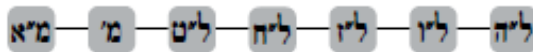
הטיבה ב: המידות הטובות של האדם עוטפות את היחידה (ט"ז-כ"ד) - המישרד מעמיד את מידותיו ע"פ התורה במרכז (י"ט) ע"פ מלכות דוד (י"ח; כ'-כ"א)

הטיבה ג: בקשת המישרד להדרכת ה' בצחותיו (כ"ה) מסתיימת בהצלחת הודאת המישרד (ל"ד) - התגלות ומעורבות ה' בבריאה עומדת במרכז (כ"ט)

הטיבה ד: העניינים דברים בתורה כעבודי ה' ומבקשים את עזרת ה' והצלחת מערותיהם, כדי לשייר שיר חדש ולבשר את חסדו ברבים

הישרדות בעולם ה'

מידות טובות על פי מלכות דוד בציון

הדרכה והעלה מיד מלכות ה' בעולם

ה' יבטיח עולמנו מקומם משעו וזלמנו

ספר ראשון – מסגרת ספרותית-רעיונית

מ', ח-ט: אָז אֶמְרָתִי הִנֵּה בָּאתִי בְּמַגִּלַּת

סֵפֶר כְּתוּב עָלַי: לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהִי

חֲפָצְתִי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעַי:

מ"א, יב: בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי **חֲפָצְתְּךָ בִּי**

א', ב: כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' **חֲפָצוֹ**

וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה:

*But his delight is in the **Torah** of the LORD; and in His **Torah** he meditates day and night.*

Then said I: "I come with the roll of a book which is written on me, I **delight** to do Your will, O my G-od; yea, Your **Torah** is in my inmost parts.'

By this I know that **You delight in me**

עבודה זרה י"ט ע"א:

ואמר רבא: בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה

ולבסוף נקראת על שמו שנאמר:

בְּתוֹרַת ה' חֲפָצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה.

אמר ר' אבדימי בר חמא: כל העוסק בתורה –

הקב"ה עושה לו חפציו שנאמר: כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֲפָצוֹ.

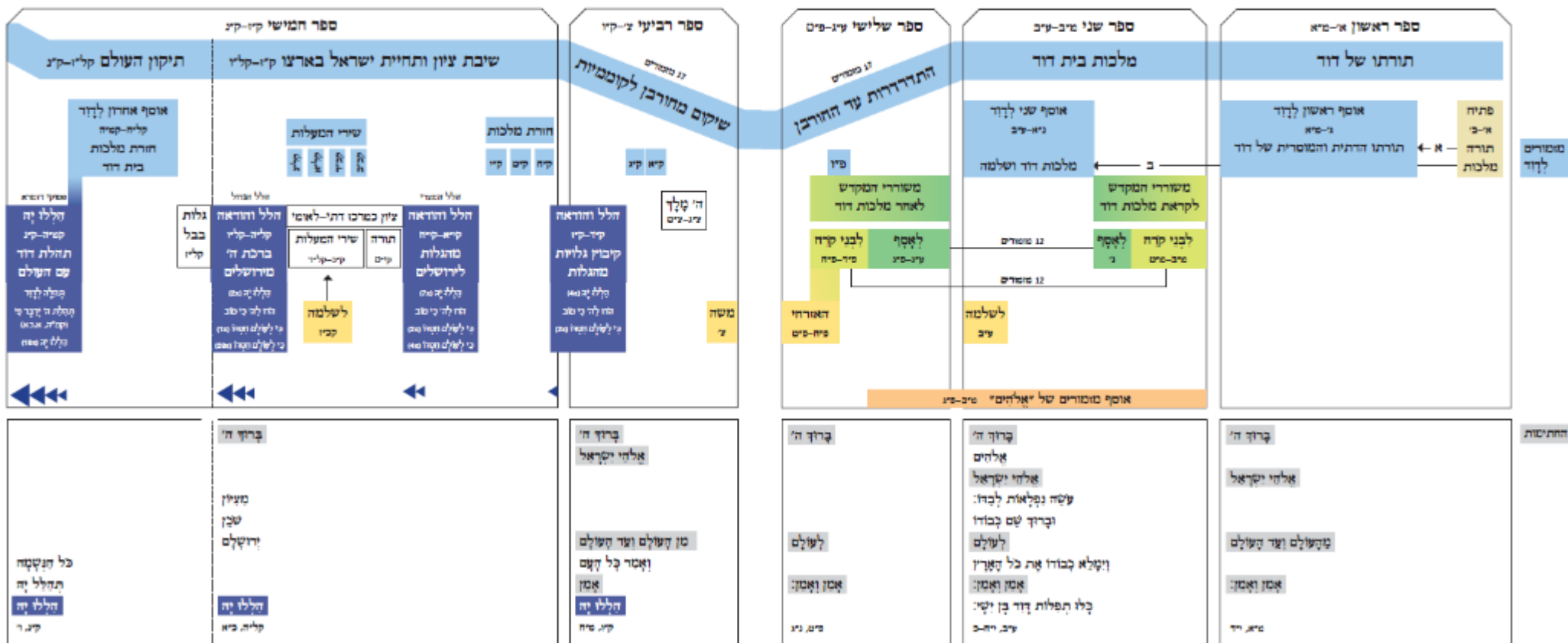
המדרש "דרש"
את מזמור א' על פי
המסגרת שלו עם
סוף הספר הראשון

ספר תהלים כספר • תוכן, מבנה ומשמעות

חלק שני (צ'-ק"ג) – שיבת ציון, חזרת מלכות דוד וגאולת העולם

חלק ראשון (א'-פ"ט) – מלכות בית דוד בימי בית ראשון

ספר תהלים כספר וכסיפור שלנו

לע"נ

אברהם יונה גזונדהייט ז"ל
תרפ"ט-תשע"ז
ה' תשרי

929
תנך ביחד

לע"נ

נפתלי לאו-לב"א ז"ל
תרפ"ז-תשע"ה

Book V

Book IV

Book III

Book II

Book I

Revival

Rehabilitation

Destruction

King David's teaching & Life

אביו של נפתלי, הרב משה-חיים לאו, שהיה רבה הראשי האחרון

סיכום שיעור

- ספר תהלים הוא ספר עם סיפור שהוא הסיפור שלנו
- חידוש פרשני גדול (חז"ל חיפשו אותו ומצאו אותו חלקית?)
- פרשנות הוליסטית של ספר תהלים עם מקבילות לספרי המקרא
- וְכַאֲשֶׁר תִּקְוֶה מִן הַסֵּפֶר – תִּחַפֵּשׂ בְּאֲשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דָבָר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ
- (אגרת הרמב"ן) ← מסר של ספר תהלים כספר לדורנו
- משרד החינוך, ישיבות, תיירות בעיר דוד בה חנה

← 'תפלה למשה איש האלהים' (תהלים צ')
 ניתוח המזמור ומיקומו על ציר האירועים בספר תהלים (שיעור #139)

www.tehillim.org.il

ספרות מומלצת

- Hossfeld FL, Zenger E: Psalmen 51-100 (HThKAT), Herder, Freiburg/Basel/Wien, 2000, 627-643.
- German (English Translation)

מבנה ומשמעות של כל ספר תהלים

- Wilson GH. *The Editing of Hebrew Psalter* SBLDS 76 Chico, 1985
- Zenger, Erich (ed) *The composition of the book of Psalms* 2010
- J. Clinton McCann (ed.) *The Shape and Shaping of the Psalter*, Journal for the Study of the Old Testament, Sheffield Academic Press, 1993, Supplement Series 159
- Ballhorn, Egbert: *Zum Telos des Psalters :der Textzusammenhang des Vierten und Fünften Psalmenbuches (Ps 90-150)*, 2004, 409 pages.

www.tehillim.org.il

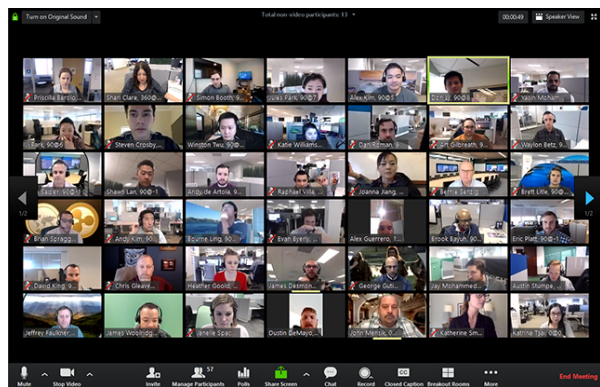

Rabbi Jay & Ilana Kelman

Rabbi Dr. Benny Lau

Rabbi Adam Mintz

שלמי תודה

Ariye Bar Tov
Susan Suna & Sarah Bednarsh
website
www.tehillim.org.il

Audrey Samuel, editing

עזרא
הסופר

גרפיקאיות שולמית מאיר, חלי ולפסטל,
תמר וידר, תמר גוטמן

www.tehillim.org.il

Beni.gesundheit@tehillim.org.il